

ธรรมะ

จุดประกาย

เพื่อความรู้เท่าทันชีวิต

รวมเกร็ดมรดกธรรมโอวาท

ของท่านพุทธทาสภิกขุ

จุดประกายให้ชีวิตสว่างขึ้น

เพื่อการเดินทางไปในชีวิตอย่างราบรื่น

และเป็นทุกข์น้อยที่สุด

ปัทมฉัตร

หนังสือคือ อัญมณีแห่งปัญญา

สำนักพิมพ์ไพลิน

ธรรมะจุดประกาย เพื่อความรู้เท่าทันชีวิต
ปณณวัฒน์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ
ปณณวัฒน์.

ธรรมะจุดประกาย เพื่อความรู้เท่าทันชีวิต.--กรุงเทพฯ :

ไพลิน, ๒๕๔๘

๑๔๔ หน้า

๑. พุทธศาสนา. I. ชื่อเรื่อง.

๒๕๔.๓๑๒๒

ISBN ๙๗๔-๔๕๕-๕๙๗-๑

© สงวนลิขสิทธิ์ ห้ามลอกเลียนไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือ
นอกจากจะได้รับอนุญาตจาก บริษัท ไพลินบุ๊กเน็ต จำกัด

ที่ปรึกษากฎหมาย	อนันต์ แยมเกษร นบ., นศ.ม.
ประธานกรรมการ	ฉัตรเฉลิม เฉลิมชัยวัฒน์
ผู้จัดการสำนักพิมพ์	สมบัติ สุทธิจิตร
บรรณาธิการบริหาร	ปัทมา ทอมจันทร์
บรรณาธิการต้นฉบับ	ชวลิต พรหมกิตติวงศ์
หัวหน้ากองบรรณาธิการ	นุชจรี พิลาพิมพ์
กองบรรณาธิการ	ภัทรภร ไวกำนวน, จักรินทร์ อาดำ, ชูเกียรติ นาคบุญชัย
พิสูจน์อักษร	ศักดิ์ชัย บางมด, อภิวดี โอภาศรี
ออกแบบปก	คีย์ ริชเนสส์
ศิลปกรรม	โปรคอมกราฟฟิค
เพลต/พิมพ์	โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค

จัดพิมพ์/จัดจำหน่าย

บริษัท ไพลินบุ๊กเน็ต จำกัด

๔๕/๒ หมู่ที่ ๑๓ ถนนเสรีไทย แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๕๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๐ ๑๙๑๙ โทรสาร ๐ ๒๕๔๐ ๗๔๕๑ E-mail : pailinbooknet@hotmail.com

ร1๑1 ๙๙ บ111

คำนำสำนักพิมพ์

คนไทยเราส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธกันมาตั้งแต่เกิด ใน เอกสารราชการต่างๆ ระบุว่าคนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเป็น ศาสนาประจำชาติ แต่จะมีสักกี่คนที่เข้าใจและลึกซึ้งในหลักธรรมคำ สอนอันเป็นแก่นแห่งพระพุทธศาสนา

“ธรรมะจุดประกาย เพื่อความรู้เท่าทันชีวิต” เล่มนี้ ได้รวบรวมเอาแก่นกะพี้ของพุทธศาสนามาไว้ให้คนไทยที่ได้ชื่อนับถือ ศาสนาพุทธรับรู้ถึง “ธรรม” ซึ่งเป็นธรรมชาติแห่งชีวิต เกร็ดมรดก ธรรม เพื่อให้เราท่านใช้ชีวิตเป็น และอยู่เย็นเป็นสุข โดยมีธรรมะ เป็นหลักนำชีวิต

อ่านแล้วคงไม่เกิดประโยชน์อันใดหากมิได้นำหลักธรรมคำ สอนไปเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวและนำพาชีวิต หากแต่อยากให้เราท่าน ได้จุดประกายความคิด ดำรงชีวิตอยู่ในธรรม ในทางที่เหมาะสมที่ควร

ปราณชาติ
บรรณาธิการ

คำนำ

ธรรมโอวาทต่างๆ ที่ท่านพุทธทาสภิกขุได้แสดงไว้นั้น เป็นดั่งมรดกที่ท่านได้ฝากไว้แก่ชาวพุทธทั้งหลาย

มรดกธรรมอันล้ำค่านี้เป็นดังทรัพย์อันมีรัฐธูสิน ผู้ที่รับเอาไว้ย่อมมีชีวิตที่มั่งมี ด้วยว่ามีหลักความคิดในการเข้าใจตัวตน เข้าใจชีวิต เข้าใจโลกอย่างมิต้องกลัวว่าจะขาดแคลนพลังชีวิตเลย

ธรรมโอวาทอันเป็นมรดกของท่านพุทธทาสภิกขุนี้มีอยู่เป็นจำนวนมาก ข้าพเจ้าได้เพียงคัดสรรเกร็ดธรรมะบางส่วนมาประมวลไว้เพื่อให้สะดวกต่อการอ่านในเบื้องต้น หากจุดประกายให้มีการสืบค้นเพื่อศึกษาธรรมะจริงจังในเบื้องต่อไปก็ดี หรืออย่างน้อยอาจจุดประกายความคิดในการดำรงชีวิตได้บ้าง เพื่อให้การเดินทางนี้ราบรื่นยิ่งขึ้น ด้วยก่อให้เกิดความเข้าใจในชีวิตที่มาแห่งทุกข์การดับทุกข์ และการสร้างสุขให้ชีวิตในทางที่ถูกที่เป็นจริง มิต้องลบล้างหลงไปในทางมั่วมนอีกต่อไป

สารบัญ

ภาคที่ ๑

๑๘๙ มรดกธรรมโอวาท

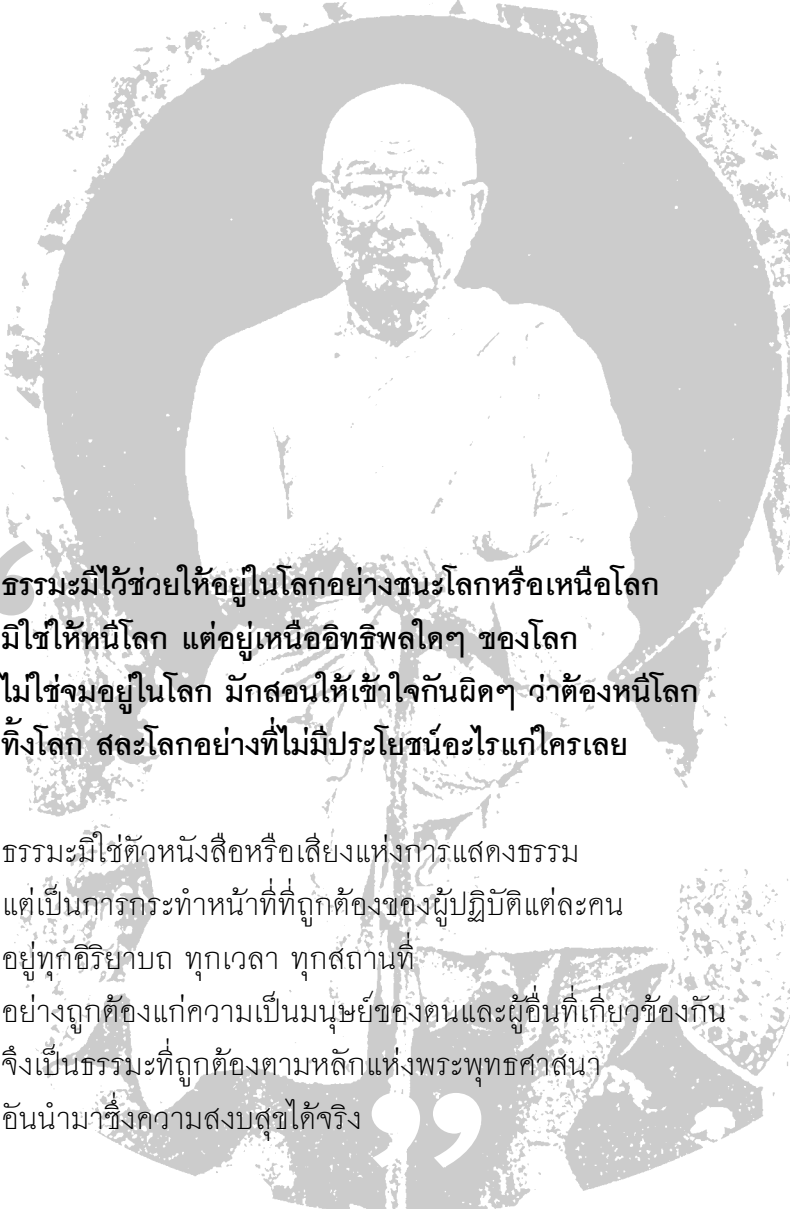
“ธรรมชาติแห่งชีวิต”

ภาคที่ ๒

เกร็ดมรดกธรรม

“รู้จักชีวิต ใช้ชีวิตเป็น อยู่เย็นเป็นสุข”

“ธรรมะมิได้ช่วยให้อยู่ในโลกอย่างชนะโลกหรือเหนือโลก
มิใช่ให้หนีโลก แต่อยู่เหนืออิทธิพลใดๆ ของโลก
ไม่ใช่จมอยู่ในโลก มักสอนให้เข้าใจกันผิดๆ ว่าต้องหนีโลก
ทั้งโลก สละโลกอย่างที่ไม่มียุทธวิธีอะไรแก่ใครเลย

ธรรมะมิใช่ตัวหนังสือหรือเสียงแห่งการแสดงธรรม
แต่เป็นการกระทำหน้าที่ที่ถูกต้องของผู้ปฏิบัติแต่ละคน
อยู่ทุกอิริยาบถ ทุกเวลา ทุกสถานที่
อย่างถูกต้องแก่ความเป็นมนุษย์ของตนและผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกัน
จึงเป็นธรรมะที่ถูกต้องตามหลักแห่งพระพุทธศาสนา
อันนำมาซึ่งความสงบสุขได้จริง”

ภ า ค

๑๘๙ มรดกธรรมชาติ

“ธรรมชาติแห่งชีวิต”

๑.

ทุกคนสามารถเป็นพุทธทาสได้ ถ้าเขาต้องการโดยบริสุทธิ์ใจ คือรับใช้ในการเผยแผ่พุทธศาสนาด้วยการทำตัวอย่างในการปฏิบัติให้ดู มีความสุขให้ดู จนผู้อื่นพากันทำตาม

๒.

ปณิธาน ๓ ประการ ควรแก่ผู้ที่เป็นพุทธทาสทุกคน ถือเป็นหลักในการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์แก่โลกคือ

๑. พยายามทำตนให้เข้าถึงหัวใจแห่งศาสนาของตน
๒. พยายามช่วยกันถอนตัวออกจากอำนาจของวัตถุนิยม
๓. พยายามทำความเข้าใจระหว่างศาสนา

๓.

ปณิธานข้อแรกคือ การทำให้ทุกคนเข้าถึงหัวใจของพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดการปฏิบัติดี-ตรง-เป็นธรรมสมควรแก่การหลุดพ้น เพื่อสนองพุทธประสงค์โดยตรงได้อย่างแท้จริง

๔.

ปณิธานข้อที่สองคือ การทำโลกให้ออกมาเสียจากอำนาจของ วัตถุนิยม หรือรสนันเกิดจากวัตถุทางเนื้อหนังนั้น ควรเป็น กิจกรรมแบบสหกรณ์ของคนทุกคนในโลก และทุกศาสนา เพื่อโลกจะเป็นโลกสะอาด สว่าง สงบ จากสภาพที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน

๕.

ปณิธานข้อที่สามคือ การทำความเข้าใจระหว่างศาสนา นี้ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ เพราะโลกนี้ต้องมีมากศาสนาเท่ากับ ชนิดของคนในโลกเพื่อจะอยู่ร่วมโลกกันได้โดยสันติ และทุก ศาสนาล้วนแต่สอนความไม่เห็นแก่ตัว จะต่างกันบ้างก็แต่วิธี การเท่านั้น

๖.

สวนโมกข์คือ สถานที่ให้ความสะดวกในการเป็นเกลอกับ ธรรมชาติ ทั้งฝ่ายจิตและฝ่ายวัตถุ ควรจัดให้มีกันทุกแห่ง หนเพื่อการศึกษาธรรมชาติโดยตรง เพื่อการรู้จักกฎของธรรม- ชาติ และเพื่อการชิมรสของธรรมชาติ จนรู้จักรักธรรมชาติ ซึ่งล้วนแต่ช่วยให้เข้าใจธรรมะได้โดยง่าย

๗.

สวนโมกข์คือ มหรรพทางวิญญานเป็นสิ่งจำเป็นต้องมีสำหรับสัตว์ที่มีสัญชาตญาณแห่งการต้องมีสิ่งประเล้าประโลมใจ อันเป็นปัจจัยฝ่ายวิญญาน เพิ่มเป็นปัจจัยที่ทำให้แก่ปัจจัยทั้งสี่ อันเป็นฝ่ายร่างกาย ขอให้ช่วยกันจัดให้มีขึ้นไว้ สำหรับใช้สอยเพื่อประโยชน์ดังกล่าวแล้วแก่คนทุกคน

๘.

สวนโมกข์นานาชาติ สำหรับแสงสว่างทางวิญญาน ของเพื่อนมนุษย์ ต่างชาติ ต่างภาษา โดยเฉพาะเป็นความคิดที่เกิดขึ้นมาเมื่อมองเห็นคนเหล่านั้น ดันรน เสาะแสวงหาเพื่อให้พบตัวของตัวเอง ขอฝากไว้ให้ช่วยกันจัด และรักษาที่จัดแล้วไว้สืบไป

๙.

มหรสพทางวิญญาน เพื่อความเพลิดเพลินทางวิญญาน ด้วยรสแห่งธรรมะเป็นสิ่งจำเป็นต้องมีเพื่อแทนที่มหรสพทางเนื้อหนัง ที่ทำมนุษย์ให้เป็นปีศาจชนิดใดชนิดหนึ่งอยู่ตลอดเวลา มนุษย์ต้องมีความเพลิดเพลิน (Entertainment) เป็นปัจจัยที่ห้าของชีวิตจำเป็นที่จะต้องจัดหาให้ดีๆ

๑๐. สัญลักษณ์เสา ๕ ต้นบนหลังคา หมายถึง นิรณ ๕ ปัญจ-
ปาทานขันธ ๕ พละ ๕ อินทรีย์ ๕ ธรรมสาระ ๕ มรรคผล
นิพพาน ๕ แม้ที่สุดแต่นิ้วมือทั้งห้าของตนเอง ล้วนแต่เป็น
เครื่องเตือนใจในเรื่องการกำจัดความทุกข์ของคนเราทั้งสิ้น

๑๑. คติพจน์ หรือ Slogan ประจำสวนโมกข์คือ กินข้าวจานแมว
อาบน้ำในคู นอนกุฏิเล้าหมู ฟังยุงร้องเพลง ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น
นั้น เป็นหลักปฏิบัติเพื่อไม่มีปัญหา ทางด้านการเป็นอยู่ฝ่าย
วัตถุ และเหมาะสมแก่การก้าวหน้าทางจิตใจโดยหลักธรรม-
ชาติที่ว่ากินอยู่อย่างต่ำมุ่งกระทำอย่างสูงนั่นเอง

๑๒. ปริญาจากสวนโมกข์ มีอยู่ว่า “ตายก่อนตาย” คือ จิต
หมดความรู้สึกว่า ตัวกูของกู เสียก่อนแต่ที่ร่างกายจะตาย
เหลืออยู่แต่สติปัญญาบริสุทธิ์ในชีวิต นี่เป็นสิ่งที่มิได้แต่เดี๋ยว
นี้ ดังนั้นตายได้เร็วเท่าไรก็ยังมีกำไรชีวิตเท่านั้น

๑๓. ภาษาคน-ภาษาธรรม มีไว้สำหรับแยกกันใช้พูดให้ถูกต้อง ใน
ระหว่างเรื่องทางวัตถุและเรื่องทางจิตแล้วจะเข้าใจเรื่องนั้นๆ
ได้อย่างถูกต้องลึกซึ้งสำเร็จประโยชน์ อย่าใช้รวมกัน หรือ
กลับกันจะเกิดการเวียนหัว

๑๔.

ระบบการใช้ภาษาคน-ภาษาธรรม เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีอย่างแน่นนอนเพื่อใช้ในการศึกษา และสั่งสอนพุทธศาสนา เพราะธรรมะทั้งหมดมีที่ตรัสไว้ทั้งโดยภาษาธรรมของคนธรรมดา(บุคคลาธิษฐาน) และภาษาธรรมของคนที่เป็นธรรมะแล้ว (ธรรมาธิษฐาน) ดังนั้นจึงต้องสังเกตให้ดีๆ ทั้งในการศึกษา การสั่งสอน การสนทนา มิฉะนั้นจะเกิดอาการเวียนหัว

๑๕.

การล่ออายุและการให้ของขวัญ วันล่ออายุอย่างที่ทำกันอยู่ที่สวนโมกข์นั้น มีผลทางจิตใจในความไม่ประมาทและรู้จักตัวเองดีขึ้นทุกปี ขอฝากไว้สำหรับรักษากันไว้สืบต่อไป เพื่อความก้าวหน้าทางจิตใจของทุกคน

๑๖.

พุทธบริษัทที่แท้จริงไม่ควรมี แม้แต่เรื่องปวดหัว โดยไม่ต้องกล่าวถึงโรคประสาท หรือโรคจิต ทั้งนี้เพราะอาศัยหลักธรรมที่เป็นหัวใจของพุทธศาสนาที่ว่า “ตถตา” หรือ “เช่นนั้นเอง” คือ การที่สิ่งทั้งหลายทั้งปวงจะต้องเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย ของมันและจะต้องแก้ไขกันที่นั่น โดยไม่มีอะไรแปลก จึงขอฝากไว้ในฐานะเป็นมรดก

๑๗.

สาม ส. คือ สะอาด สว่าง สงบ เป็นคุณลักษณะของพระอริยเจ้า และมีภาวะเป็นหัวใจของพระรัตนตรัย ในพุทธศาสนา ขอฝากไว้เป็นมรดกแก่ทุกคนในฐานะเป็นบทมนต์ประจำจิต

๑๘.

กฎบัตรของพุทธบริษัท ที่ได้ช่วยกันทำขึ้นไว้แล้วอย่างถูกต้องตามหลักพุทธศาสนาสำหรับพุทธบริษัทถือเป็นหลักปฏิบัติเพื่อความถูกต้อง เป็นผลดี และสะดวกในการเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ไม่ตกไปสู่หนองของไสยศาสตร์ และวัตถุนิยม ขอฝากไว้เป็นมรดกตลอดกาลนาน